

СЕРІЯ “ГОРИЗОНТИ ФАНТАСТИКИ”

Аркадій і Борис Стругацькі

ІНКВІЗИТ НА УЗБІЧЧІ

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

УДК 82/89
ББК 84.7 Рос
С83

Серію “Горизонти фантастики”
засновано 2011 року

Переклад з російської *Анатолія Сагана*
За загальною редакцією *Бориса Щавурського*

Стругацькі А. і Б.

С83 Пікнік на узбіччі: Півість /Пер. з рос. А. Сагана;
за заг. ред. Б. Щавурського. — Тернопіль:
Навчальна книга–Богдан, 2011. — 240 с.—
(Серія “Горизонти фантастики”)

ISBN 978-966-10-1395-6

УДК 82/89
ББК 84.7 Рос

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

ISBN 978-966-10-2118-0 (серія)
ISBN 978-966-10-1395-6

© Навчальна книга–Богдан,
майнові права, 2011

Ти повинен зробити добро
зі зла, тому що більше його нема
з чого зробити.

Р. П. Воррен

*З інтерв'ю, яке спеціальний кореспондент
Хармонтського радіо взяв у доктора Ва-
лентина Пільмана з нагоди присудження
останньому Нобелівської премії з фізики за
19.. рік*

— **Н**апевно, вашим першим серйозним
відкриттям, докторе Пільман, слід вважати так
званий радіант Пільмана?

— Гадаю, ні. Радіант Пільмана — це не
перше, не серйозне і, власне, не відкриття. І не
зовсім моє.

— Ви, мабуть, жартуєте, докторе. Радіант
Пільмана — поняття, відоме кожному школя-
реві.

— Це мене не дивує. Радіант Пільмана і було
відкрито вперше саме школярем. На жаль, я не
пам'ятаю, як його звали. Подивіться у Стетсона
в його “Історії Візиту” — там усе це детально
розказано. Відкрив радіант уперше школяр, опу-
блікував координати вперше студент, а назвали
радіант чомусь моїм ім'ям.

— Так, із відкриттями трапляються подеколи
дивовижні речі. Не могли б ви пояснити нашим
слухачам, докторе Пільман...

— Послухайте, земляче. Радіант Пільмана —
це зовсім проста штука. Уявіть собі, що ви роз-

крутили великий глобус і взялися смалити в нього з револьвера. Дірки на глобусі ляжуть на певну плавну криву. Уся суть того, що ви називаєте моїм першим серйозним відкриттям, полягає у простому факті: всі шість Зон Візиту розташовуються на поверхні нашої планети так, ніби хтось дав по Землі шість пострілів із пістолета, що знаходиться десь на лінії Земля — Денеб. Денеб — це альфа сузір'я Лебеда, а точка на небосхилі, з якої, так би мовити, стріляли, і називається радіантом Пільмана.

— Дякую вам, докторе. Дорогі хармонтці! Нарешті нам до пуття пояснили, що таке радіант Пільмана! До речі, позавчора виповнилося рівно тринадцять років від дня Візиту. Докторе Пільман, може, ви скажете своїм землякам кілька слів з цього приводу?

— Що саме їх цікавить? Майте на увазі, в Хармонті мене тоді не було...

— Тим цікавіше дізнатися, що ви подумали, коли ваше рідне місто виявилось об'єктом нашестя інопланетної надцивілізації...

— Чесно кажучи, передусім я подумав, що це газетна сенсація. Важко було собі уявити, що в нашому старому маленькому Хармонті може трапитися щось схоже. Східний Сибір, Уганда, Південна Атлантика — це ще куди не йшло, але Хармонт!

— Одначе врешті-решт вам довелося повірити.

— Урешті-решт — так.

— І що ж?

вою бляхою двері й опинився в Ернестовому гаражі. Він весь трусився і важко дихав, перед очима пливли криваві плями, серце важкими болісними поштовхами било в саме горло, але він не зупинився навіть на секунду. Він відразу метнувся в дальній кут і, обдираючи руки, взявся розкидати купу мотлоху, під якою у стіні гаража було виламано кілька дошок. Потім він ліг на живіт і проповз через цю дірку, чуючи, як з тріскотом рветься щось у його піджаку, і вже у дворі, вузькому, наче колодязь, присів між сміттєвими контейнерами, стягнув піджак, зірвав і кинув галстук, швидко огледів себе, обтріпав штани, випростався і, пробігши через двір, пірнув у вузький смердючий тунель, що вів до сусіднього такого самого двору. На бігу він прислухався, але виття патрульних сирен поки що не було чути, і він побіг ще швидше, розганяючи перелякану дітлашню, пірнаючи під розвішену білизну, пролізаючи в дірки у зогнилих парканах, намагаючись якомога швидше вибратися з цього кварталу, поки капітан Квотерблад не встиг викликати оточення. Він чудово знав ці місця. В усіх цих дворах, у підвалах, у занедбаних пральнях, у вугільних складах він грався ще хлопчиськом, усюди тут у нього були знайомі і навіть друзі, і за інших обставин йому нічого не вартувало би заховатися тут і відсиджуватися хоч цілий тиждень, але не для цього він здійснив “зухвалу втечу з-під арешту” — з-під носа в капітана Квотерблада, відразу ж заробивши собі зайвих дванадцять місяців.

Йому добряче пощастило. По Сьомій вулиці, розмахуючи дурнуватими транспарантами, гор-

ланнячи і здіймаючи пилюку, сунула процесія якоїсь ліги — душ двісті довговолосих йолопів і стрижених дуреп, таких самих розтріпаних і неохайних, як і він сам, і навіть гірше, неначе всі вони так само щойно продиралися крізь лази у парканах, перекидали на себе баки зі сміттям, та на додачу ще перед тим провели буйну ніченьку на вугільному складі. Він вихопився із підворіття, з ходу вривався у цю юрму і навскіс, штовхаючись, наступаючи на ноги, дістаючи по вуху і даючи здачі, продерся на інший бік вулиці і знову пірнув у підворіття — якраз тої миті, коли попереду пролунало знайоме огидне виття патрульних машин, і процесія зупинилася, стискаючись гармошкою. Але тепер він був уже в іншому кварталі, і капітан Квотерблад не міг знати, в якому саме.

Він вийшов на свій гараж із боку складу радіотоварів, і йому довелося прочекати якийсь час, поки робітники завантажували автокар величезними картонними коробками з телевізорами. Він влаштувався у хирлявих куцах бузку перед глухою стіною сусіднього будинку, трохи відсапався і викурив сигарету. Він жадібно курив, присівши навпочіпки, притулившись спиною до твердої штукатурки брандмауера¹, час від часу прикладаючи руку до щоки, аби вгамувати нервові сіпання, і думав, думав, думав, а коли автокар з роботягами, гудячи, покотив у підворіття, він засміявся

---

¹ Брандмауер — глуха стіна з вогнетривкого матеріалу, яка роздяляє два будинки або проведена всередині одного великого будинку з протипожежною метою.

відразу ж забув про неї. Тепер він сидів, затуливши очі руками, і намагався вже не зрозуміти, не придумати, а хоча би побачити що-небудь, як воно має бути, але він знову бачив тільки рила, рила, рила... зелененькі, пляшки, купи ганчір'я, які колись були людьми, стовпчики цифр... Він знав, що все це треба знищити, і він прагнув це знищити, але він здогадувався, що якщо все знищити, то не залишиться нічого — тільки рівна гола земля. Від безсилля та відчаю йому знову захотілося притулитися спиною і відкинути голову — він піднявся, машинально обтріпав штани від пилуки і почав спускатися в кар'єр.

Пекло сонце, перед очима плавали червоні плями, тремтіло повітря на дні кар'єру, і в цьому тремтінні здавалося, ніби куля пританцьовує на місці, наче поплавок на хвилях. Він пройшов повз ківш, забобонно підіймаючи ноги якомога вище і стежачи, аби не наступити на чорні плями, а потім, грузнучи у пухкій пилуці, поплентався навскіс через увесь кар'єр до кулі, що танцювала і підморгувала йому. Його заливав піт, він задихався від спеки, і водночас його кидало в холод, його хапали дрижаки, наче із похмілля, а на зубах скрипів прісний крейдяний пил. І він вже більше не намагався думати. Він тільки твердив про себе з відчаєм, ніби молитву: “Я худоба, ти ж бачиш, я худоба. Я не маю слів, мене не навчили слів, я не вмію думати, ці гади не дали мені навчитися думати. Але якщо ти справді такий... всемогутній, все-сильний, всерозуміючий... розберися! Зазирни

в мою душу, я знаю — там є все, що тобі треба. Мусить бути. Бо душу я ніколи і нікому не продавав! Вона моя, людська! Витягни з мене сам, чого ж я хочу, — адже не може бути, щоб я хотів поганого!.. Хай горить воно все ясным вогнем, я ж нічого не можу придумати, крім оцих його слів —

ЩАСТЯ ДЛЯ ВСІХ,
ЗАДАРМА,
І НЕХАЙ НІХТО
НЕ ПІДЕ ОБДІЛЕНИЙ!”

Рей Бредбері

“451° за Фаренгейтом”

“Марсіанські хроніки”

“Кульбабове вино”

Аркадій Стругацький
Борис Стругацький

“Хлопець із пекла”

“Малюк”

“Пікнік на узбіччі”

Ця книга надрукована на спеціальному книжковому папері,
який має властивість зменшувати контрастність сприйняття тексту
і призначений для друкування дитячих видань.

Літературно-художнє видання

Серію “Горизонти фантастики”
засновано 2011 року

СТРУГАЦЬКІ Аркадій і Борис

ПІКНІК НА УЗБІЧЧІ

Повість

Переклад *Анатолія Сагана*
За загальною редакцією *Бориса Щавурського*

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ганна Осадко*
Обкладинка *Максима Долинного, Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Ірини Демків*

Підписано до друку 10.04.2011. Формат 84x100/32.
Папір офсетний. Гарнітура Galleon. Умовн. друк. арк. 11,62.
Умовн. фарбо-відб. 11,62.

Видавництво “Навчальна книга – Богдан”
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 9789661013956

9 | 789661 | 013956